
Kommunstyrelsen

Caroline Dieker (M)

Kommunstyrelsens ordförande

Datum: 2023-06-15

Svar på interpellation gällande kommunens ansvar enligt språklagen

Lina Särén (SD) har i en interpellation ställt ett antal frågor kopplade till språklagen. Specifikt §§ 6 och 11 är föremål för frågor. Vidare anger Lina Särén att Askersunds kommun inte följer språklagen vilket hon menar att de flesta vet om och alla kan förstå vad det får för konsekvenser.

Lina Säréns frågor besvaras nedan.

Vad är kommunstyrelsens ordförandes tankar kring denna lag?

Inledningsvis kan konstateras att det finns flertalet lagar som jag inte visste fanns. Språklagen är en av dessa. När man får frågor om sådant man inte känner till så får man möjligheten att lära sig nya saker.

I författningskommentarerna till lagen anges som skäl till regeringens förslag om en ny språklag:

”Under senare år har språkens betydelse för både de demokratiska processerna och för individens kulturella identitet kommit att sättas alltmer i fokus. Det gäller såväl nationellt som internationellt. Språklig mångfald har blivit ett flitigt använt begrepp i EU-sammanhang. Åtgärder för att bevara språklig mångfald förenas med åtgärder för att bevara de enskilda språken. Den språkliga mångfalden tydliggör samtidigt att det finns behov av gemensamma språkliga plattformar för utbytet mellan olika länder, kulturer och individer.

För samhället är tillgången till information på ett gemensamt språk som var och en förstår ytterst en demokratifråga. I det perspektivet får frågan om att bevara och utveckla det svenska språket som ett komplett och samhällsbärande språk stor betydelse. Alla ska kunna delta i det offentliga samtalet.”

Vidare kan man läsa att det inte finns några sanktionsbestämmelser i lagen.

”Lagrådet anser att införandet av en lag med opreciserade och icke sanktionerade bestämmelser framstår som en tveksam åtgärd från rent rättsliga synpunkter. Lagrådet konstaterar dock samtidigt att det är tydligt att det är andra aspekter som får bli avgörande när det gäller att ta ställning till behovet av en språklag och om syftet bakom en sådan lag kan uppnås. Vissa remissinstanser har ifrågasatt om en språklagstiftning utan sanktioner skulle få något genomslag.

Vi konstaterar att det till lagstiftning som ska vara direkt handlingsstyrande vanligen knyts sanktioner. När det gäller språkbruk finns det emellertid redan lagstiftning som utgår från att svenska är det gemensamma språket i Sverige, bl.a. bestämmelser om tolkning och översättning av handlingar och om den språkliga utformningen av myndigheters skrivelser och beslut (t.ex. i förvaltningslagen). Dessa regler åtföljs inte av direkta sanktioner. Det ska dock noteras att det är fråga om bestämmelser som gäller inom myndighetsverksamhet och att det därför finns andra medel än sanktioner, t.ex. Justitieombudsmannens och Justitiekanslerns tillsyn, som kan trygga att bestämmelserna följs.

Om en språklag utformas på så sätt att den i huvudsak innehåller grundläggande bestämmelser av generell karaktär om språks status och användning och att handlingsreglerna väsentligen är riktade till företrädare för det allmänna, behövs det enligt vår mening inte några uttryckliga sanktioner. Till detta kommer att ett sanktionssystem, för att bli rättssäkert, oftast förutsätter en detaljeringsgrad i fråga om handlingsregler som språklagen inte bör ha.”

Mycket av lagstiftningen handlar som jag har tolkat det, om att vi ska skriva på ett begripligt sätt i våra myndighetstexter. I förarbetena utvecklas bland annat tankar om klarspråk.

”Begreppet klarspråk har under senare år kommit att stå för begripliga myndighetstexter och ett klart och mottagaranpassat myndighetsspråk. Klarspråksarbetet är vanligtvis inriktat på att texterna ska skrivas på ett vårdat, enkelt och begripligt språk. Syftet är att förbättra kommunikationen mellan myndigheter och medborgare.

När det gäller den rättsliga regleringen av myndigheternas språkvårdsarbete anges i förvaltningslagen att myndigheter ska sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt.”

Språket i offentlig verksamhet ska enligt förslaget alltså vara vårdat, enkelt och begripligt.

Språklagen § 11 innebär att offentliga myndigheter ska kommunicera med den som är föremål för ett myndighetsbeslut på ett sådant sätt att beslutet går att förstå. Det kan t ex vara den skriftliga kommunikationen kring ett beslut om bygglov där handläggaren som meddelar utfallet inte enbart kan hänvisa till en lagtext, eftersom den kan vara svår att förstå, utan man måste förklara vad lagtexten innebär. Vidare så är det inte bara det som står i lagparagrafen som handläggaren måste beakta, även förarbete och rättsfall är avgörande för ett beslut och det behöver också kommuniceras. Kravet på våra handläggaren är alltså att på korrekt svenska kommunicera på ett sådant sätt att beslut blir begripliga och lättillgängliga för mottagaren.

Att vi har ett gemensamt språk i Sverige är oerhört viktigt. Språket är inte konstant, det utvecklas hela tiden. Jag personligen hör till den grupp i samhället som inte gillar allt för mycket förenkling av det svenska språket. Jag tycker att det är givet att vi ska använda **de** eller **dem** på ett korrekt sätt i vardagliga texter och inte det förenklande **dom**. Jag verkar dela den åsikten med Björn Ranelid.

Språklagen § 6 innebär t ex att skolan ska lära ut det svenska språket vilket är reglerat i skollagen. Språklagen innebär alltså inte att Askersunds kommun får bättre möjligheter att lära ut svenska utan det sköts via skollagen. Vidare så ska vi som myndighet använda det svenska språket i vår kommunikation med medborgare vilket vi också gör. Enligt författningskommentarerna innebär det att svenska ska användas i stället för andra språk när det är möjligt med hänsyn till verksamheten. Det betyder att alla texter som kommer från våra EU-verksamheter ska översättas till svenska. Vi har också en skyldighet att formulera oss i vår myndighetsutövning så att en obegriplig lag blir begriplig för mottagaren. Det är som jag förstår det avsikten med begreppet att svenskan ska utvecklas.

Tror kommunstyrelsens ordförande att kommunen har begått en överträdelse mot lagen medvetet eller omedvetet?

Jag har träffat flera medborgare som inte har förstått myndighetsbeslut kopplat till plan- och bygglagen och miljöbalken. Även andra beslut som myndigheter fattar kan ibland vara svåra att förstå. Att kommunicera är inte bara att säga något utan också att försäkra sig om att mottagaren har förstått innebörden av det som kommunicerats. En åtgärd som vi har vidtagit för att komma till rätta med brister i kommunikation, är Askersunds medarbetarprogram. Upprinnelsen till programmet var aktiviteter som skulle genomföras för att förbättra kommunikation mellan myndighet och medborgare. Detta har utvecklades till det program vi har idag.

Har kommunstyrelsens ordförande någon förståelse för vilka konsekvenser det kan innebära att kommunen inte följer lagar i våra förvaltningar?

Den här frågan är så brett ställd så att den blir svår, faktiskt omöjlig att svara på i ett snävare sammanhang som en interpellation. Lina Särén hade behövt formulera frågan enligt språklagens § 11, enkelt och begripligt, med klarspråk som förarbetena anger, för att ett specifikt syfte med frågan skulle framgå.

Generellt kan sägas att det finns olika typer av konsekvenser om kommuner inte följer lagar. Det finns både fängelse för enskilda och olika typer av vitesföreläggande för kommunen, beroende på vilken lagöverträdelse som avses. Just språklagen har inga sanktionsbestämmelser.

Vilket ansvar anser kommunstyrelsens ordförande att kommunen och dess förvaltningar har?

Liksom ovanstående fråga är denna fråga väldigt omfattande att svara på så som den är ställd. Men jag gör ändå ett enkelt försök.

Kommunallagen reglerar vilket ansvar kommuner har. Kommunfullmäktige reglerar nämndernas ansvarsområden och förvaltningarna arbetar åt nämnderna för att fullgöra de uppgifter som är ålagda av lagstiftaren och kommunfullmäktige i övrigt.

Kommunerna har att följa all lagstiftning inom sina respektive myndighetsområden, t ex skollagen, socialtjänstlagen, plan- och bygglagen, miljöbalken m fl.

Vad tänker kommunstyrelsens ordförande att kommunen kan göra för att mildra konsekvenserna av skada mot våra skattebetalare?

Interpellanten anger inte vilka konsekvenser av skada mot skattebetalarna som avses ska mildras varför det inte går att svara på frågan.

Slutligen

Lina Sären har verkligen satt fingret på hur viktigt det är att vi använder språket på ett korrekt sätt när vi skriver till varandra så att texten ska bli begriplig. Jag kunde inte svara på tre av sex frågor för att de var formulerade på ett sådant sätt att det inte framgick vad Lina Sären menade med frågorna.

Givetvis anser jag att det är viktigt att vi inom hela kommunorganisationen har en god och tillräcklig kommunikation med våra medborgare oavsett vilka de är eller var de är livet. Oftast fungerar det bra och ibland fungerar det mindre bra. Väl fungerande kommunikation är långt mycket mer än en språklag, det är A och O för en fungerande verksamhet och nöjda medborgare!

Caroline Dieker (M)